

Ігор Пилипів (м. Івано-Франківськ)

ЛІТОПИС ГОСПОДАРСТВА ГУЦУЛЬЩИНИ

Рец. на: Клапчук В. М. *Гуцульщина та гуцули: економіка і народні промисли (друга половина XIX — перша третина XX ст.)*. — Львів; Івано-Франківськ, 2009. — 508 с.

Погоджуємося з автором, що Гуцульщина мала важливе значення в економіці країн, до яких відносилася впродовж другої половини XIX — першої третини XX ст. Актуальність монографії полягає у цілісній і комплексній характеристиці системи ведення господарства Гуцульщини. Автором комплексно проаналізовано соціально-економічний розвиток регіону впродовж тривалого часу (близько століття) на основі синтезу окремих аспектів господарства й соціальної сфери. Дослідження спираються на широке коло різноманітних джерел та матеріалів, включаючи архівні джерела, неопубліковані матеріали, документи, довідники, путівники, монографічні видання та статті з цієї проблеми українських та зарубіжних дослідників.

Монографія відзначається ґрунтовністю джерельної бази, що дало можливість автору висловити свою власну компетентну думку з приводу дискусійних аспектів досліджуваної проблеми. Ним введено до наукового обігу не лише нові документи й матеріали, але й узагальнено історичні факти та події господарського використання території Гуцульщини, реконструйовано системи ведення господарства окремих галузей соціально-економічного розвитку краю.

Монографія складається з дев'яти розділів, що охоплюють найважливіші аспекти господарства Гуцульщини, ілюструється 159 рисунками та вміщує 126 таблиць. Список використаних джерел та літератури налічує 1280 найменувань. Слід зауважити, що деякі з таблиць є громіздкими, — їх, на нашу думку, необхідно було узагальнити, або замінити текстовим поясненням.

Автор у розділі “Історіографія, джерельна база. Теоретико-методологічні основи дослідження” розкриває суть і роль попередніх досліджень у вивченні даної проблеми; доповнює методологію досліджень новими підходами та критеріями. Наступний розділ (“Соціально-демографічні процеси”) розкриває

ряд питань, що стосуються різних соціальних та демографічних аспектів. Дослідник аргументує власне бачення меж Гуцульщини, значну увагу приділяє демографічній ситуації: антропологічній характеристиці, динаміці чисельності населення, етнічному та релігійному складу тощо. Детально охарактеризовано проблеми освіти та медичного забезпечення населення. Деяко узагальненими є матеріали про громадські організації, що діяли на Гуцульщині.

Розділ “Лісове господарство та використання лісів” містить практично нові в історичній науці матеріали: комплексна характеристика системи ведення лісового господарства та лісокористування. Тут, на наш погляд, автору вдалося в повній мірі відтворити цілісну систему цієї галузі. Особливо вирізняються питання структури лісового господарства та зведені кадастри тартаків. У розділі “Видобування та переробка місцевих природних ресурсів” міститься інформація про наявні на Гуцульщині природні ресурси та можливості їх використання. Детально розглядаються питання видобування та переробки нафти, кухонної солі й будівельних матеріалів.

Наступний розділ знайомить з різними аспектами будівництва й експлуатації транспортних артерій, де характеризуються стан шосейних та їзових доріг, широких та вузьких залізниць, аналізується режим та особливості експлуатації залізниць, руху потягів, стан вантажних перевезень тощо. У розділі “Будівництво” описуються технологічні процеси традиційного житлового та господарського будівництва, а також церковна архітектура. Автором складено чи не найповніший на даний час перелік церковних споруд тих часів. Розділ “Традиційне ведення сільського господарства” містить детальні матеріали про земельні відносини на Гуцульщині, стан ведення землеробства та тваринництва. Окремо розглянуто питання про особливості та специфіку полонинського господарства.

Одним з найбільших за об'ємом та наявною в ньому інформацією є матеріал про стан ремесла Гуцульщини на тлі Східної Галичини. Тут ремесла розглядаються як галузь господарювання з притаманними для цього аргументами та характеристиками. Автор наводить численний статистичний матеріал, проводить різнопланові класифікації, які дають досить чітку уяву про стан того чи іншого ремесла.

Останній розділ — “Сфера послуг” містить досить детальну характеристику стану торгово-побутових та туристичних послуг та особливостей харчування гуцулів. Характеризуються терміни проведення, особливості та спеціалізація ярмарків та торгів, цінова політика. Проведені за різними показниками класифікації діяльності у сфері торгових відносин дають підстави твердити про аналітичні здіб-

ності автора. Значна увага приділяється міждержавним торговельним зв'язкам Гуцульщини. Однак слід більше уваги звернути на фінансові послуги та послуги зв'язку. Зі знанням справи описується туристсько-рекреаційна база Гуцульщини, де особливу увагу звернуто на історію курортів Буркут та Яремче.

Добре було б, якби автор всі регіональні висновки чітко ув'язував з ходом історичного розвитку України та інших етнографічних регіонів Європи.

Монографія В. М. Клапчука “Гуцульщина та гуцули: економіка і народні промисли (друга половина ХІХ — перша третина ХХ ст.)” написана на високому професійному рівні, з дотриманням вимог ВАК України і, на нашу думку, є важливим внеском в історію господарства України.

Сергій Гальчак (м. Вінниця)

МОНОГРАФІЯ ПРО ВОЛОДИМИРА СІЧИНСЬКОГО

Рец. на: Баженов Л. В., Логвіна В. Л. Володимир Січинський (1894–1962 рр.). Життя, діяльність, творчість в ім'я України: монографія. — Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет ім. Івана Огієнка, 2009. — 236 с.

Як знаємо, всесвітньо відомий вчений-історик, мистецтвознавець, архітектор, художник-графік, педагог, громадський і культурний діяч України та української еміграції 20-х — початку 60-х років ХХ ст. Володимир Юхимович Січинський (син подільського історика Юхима Січинського) до початку 1990-х років залишався невідомим для громадськості України. Він у списках радянських спецслужб був помічений під номером 52 як ворог СРСР із заборонаю будь-де згадувати ім'я і публікувати його праці. Першим, хто відкрив завісу мовчання про В. Січинського, став визначний учений, діяч української громади в Словаччині, академік НАН України Микола Мушинка, який з початку 1990 років опублікував у періодиці України низку статей і нарисів про Володимира Юхимовича та видав книгу “Во-

лодимир Січинський і русини-українці Словаччини” (Пряшів, 1995). У тому ж 1995 та в 2005 роках в Україні, в тому числі у Кам'янці-Подільському, було широко відзначено 100-річчя та 110-річчя від дня народження В. Січинського.

З метою подальшої популяризації цього вченого в українському суспільстві й у зв'язку з відзначенням його 115 річниці від дня народження науковці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка професор Л. В. Баженов і доцент В. Л. Логвіна видали першу в Україні узагальнюючу монографію “Володимир Січинський (1894–1962 рр.). Життя, діяльність, творчість в ім'я України” (Кам'янець-Подільський, 2009, 236 с.).

Структурно книга складається з передмови